

Global oppvarming og situasjonen i Arktis

- Her har vi samla ein del informasjon om status for forskning på klimaendringar. Hovudvekta ligg på Arktis og situasjonen i nordområda, men vi gir også døme på kva krav vi kan/bør stille til norske myndigheiter.
- For å få eit grundigare bilete av global oppvarming, viser vi til «[Grunnkurs i global oppvarming](#)» av professor em. i miljøkjemi og mangeårig styremedlem i Besteforeldrenes Klimaaksjon, Hans Martin Seip.¹
- Framstillinga er nokså omfattande, men ein kan sjøvsagt bruke delar av presentasjonen.
- Kom gjerne med tilbakemeldinger og forslag/kritikk.
- Takk til alle som skriv og produserer kunnskap om klima og forholda i Arktis. Spesielt takk til Hans Martin Seip for god hjelp!
- Lukke til med bruken.
- Ola Dimmen, Besteforeldrenes Klimaaksjon, Trondheim lokallag. 10.04.2018.
- oladim@online.no

Dagens utslipp av klimagasser og vår politiske kurs fører verden og Norge mot klimakatastrofe

- [Viss dagens utvikling](#) fortsetter, går verden mot klimakatastrofe innen få år.²
- [Sannsynligheten](#) for at temperaturene vil øke med mellom 2,0 og 4,9 grader innen 2100 blir anslått til 90 prosent.³

Vi kommer stadig nærmere et «vippepunkt» der klimaendringene kan bli selvforsterkende og usnuelige. Norge og Arktis kan ikke vente til 2030 før vi reduserer våre klimagassutslipp dramatisk!

Ill: BKA/Ola Dimmen

Norge utsetter og forlater klimamål

- [Målsettingene](#) i Klimaforliket for 2020 er lagt bort og nå snakker man om 2030.⁴
- [Norske politikere](#) og oljelobbyen fører folk bak lyset når de påstår at vi vil kunne nå målene i Parisavtalen med dagens politikk.⁵
- [Jens Stoltenberg](#) kaller dette et selvbedrag: «Når datoen nærmer seg og vi ser at det blir vanskelig, slutter vi å snakke om dette målet og setter i stedet nye mål enda lenger frem. Slik har vi bedratt oss selv flere ganger».⁵
- [Klimameldingen](#) fra 2017 har ideelle mål uten overbevisende tiltak. Det største problemet er at klimaproblemet ikke ses i sammenheng med vår utvinning av olje og gass.⁶

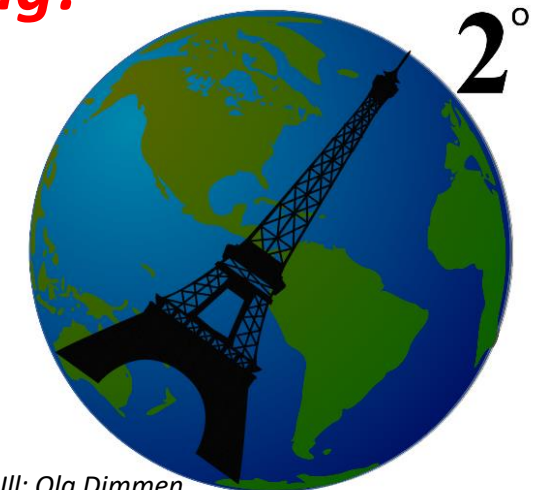
Vi krever at Storting og regjering legger om kursen nå og satser for fullt på fornybar-teknologi, miljøvennlig infrastruktur og grønn avgiftspolitik!

Togradersmålet medfører farlig og uansvarlig risiko for katastrofale klimaendringer

- [Det er nå](#) ikke mer enn 5% sjanse for å begrense global oppvarming til 2 grader, mener forskerne.³
- [Den globale oppvarminga](#) må begrenses til godt under 2 grader gjennomsnittlig temperaturøkning.⁷
- [Allerede ved 1 grad](#) oppstår det farlige klimaskader, og risikoen for selvforsterkende og ustoppelige klimaendringer (vippepunkter) øker kraftig ved 2 grader global oppvarming.⁷
- [Mange utviklingsland](#) er svært sårbare for klimaskader.⁸
- [Tropiske og subtropiske](#) områder får størst avlingssvikt.⁹
- [Viss oppvarminga blir 4 grader](#), vil det bli omfattende død av arter og regnskog f. eks. i Amazonas og Kongo.⁹
- [Klimaendringer](#) gir stor risiko for svekka verdensøkonomi og evt. ny finanskriser der spesielt oljefondet kan bli ramma.¹⁰
- [Arktis blir 4 grader varmere](#) når gjennomsnittlig global oppvarming er 2 grader.¹¹

Togradersmålet har blitt en sovepute og en unnskyldning. Norsk klimapolitikk må ha maks. 1,5 grader som grense for global oppvarming!

Ill: Ola Dimmen

Økende metanutslipp i Arktis kan utløse ustoppelig og selvforsterkende global oppvarming¹¹

- Metan forekommer i store mengder som frosset gass i havbunn og permafrost i Arktis.¹²
- Når temperaturen i luft og hav stiger, blir mer metan frigitt.¹²
- Metan er 20 – 60 ganger så sterk klimagass som CO².¹²
- Naturlige metanutslipp utgjør ca. 40% og menneskeskapte ca. 60% av totale globale metanutslipp.¹²
- Pr. i dag vet vi ikke sikkert om økningen av metan i atmosfæren skyldes økning i naturlige utslipp eller økning i utslipp fra menneskelig aktivitet som jordbruk, industri osv.¹²
- «Det er derfor svært viktig at vi får verifisert endringene slik at vi kan oppdage dem i tide, sier Myhre, som leder det nasjonale overvåkingsprogrammet.»¹²

Metanbobler under is.

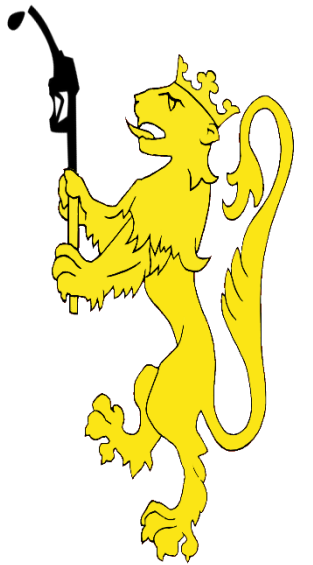
Risiko for metanutslipp må inn i alle beregninger for global oppvarming og oppvarming av Arktis.

Det må satser mye mer på å kartlegge metanlekkasjer fra oljeindustrien og lekkasjer ved transport, lagring og bruk av gass.

Myndighetene bryter føre-var-prinsippet og Grunnlova pga. mangelfull klimapolitikk

- [Føre-var-prinsippet](#) gjelder for all virksomhet og er grunnleggende i lovverket.¹³
- [Myndighetene](#) og alle andre er ansvarlige for klimaskaden som vi påfører natur og mennesker. (Culpa normen.)¹⁴
- Staten er forplikta til å opptre ansvarlig og §112 i Grunnlova, «miljøparagrafen», pålegger myndighetene å ta vare på miljøet for kommende generasjoner.

Alle politiske partier sier de vil styre etter føre-var-prinsippet. De fleste partiene har likevel en politikk som i praksis leder mot svært farlige klimaendringer fordi Norges utslipp av klimagasser nesten ikke går ned.

Oljeboring i nord bryter med føre-var-prinsippet og Grunnlova

- Stortinget bryter føre-var-prinsippet når de går inn for oljeaktivitet i de mest sårbare områda i Barentshavet.
- [Miljødirektoratet](#) advarer mot oljevirkksomheten i Barentshavet. Den er farlig og vil trolig aldri lønne seg for samfunnet.¹⁵
- [Regjeringa](#) har ignorert alle advarsler fra Miljødirektoratet i forbindelse med oljeboring i nord.¹⁶

Ill: Ola Dimmen

***Storting og regjering bryter selve samfunnskontrakten.
De er valgt for å arbeide for et bedre samfunn og ei trygg framtid,
men oppfører seg uansvarlig og destruktivt når de vil gjennomføre
en politikk som setter livet i Arktis og vår felles framtid i fare.***

Oljevernberedskapen i nord vil ikke fungere

- [Oljevernberedskapen](#) vil ikke fungere under vanlige værforhold i Barentshavet.¹⁷
- [Oljelensene](#) tåler bare ca. 3 m. bølgehøyde i rolig sjø.¹⁸
- [Ising, mørke, vind](#) og avstand til land vil som oftest gjøre det umulig å samle opp olje effektivt eller å bruke kjemiske midler og brenning på overflata.¹⁸

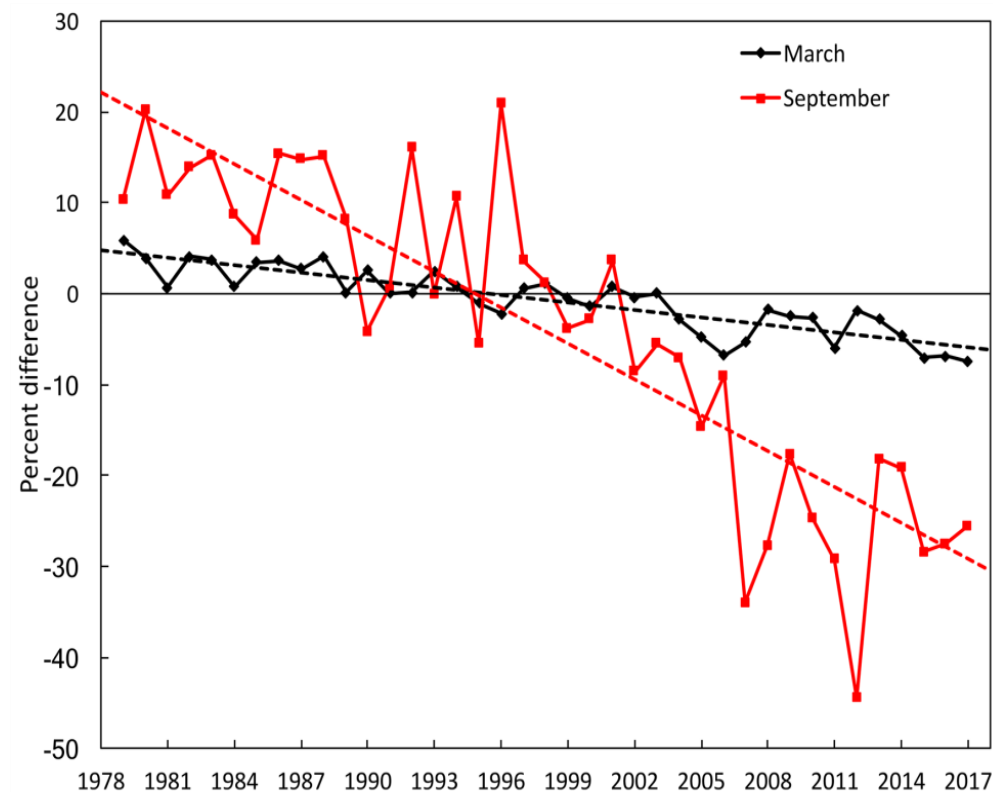
Oljeaktivitet i nordområda er ikke forsvarlig og må stoppe umiddelbart. Slik det er nå, kan oljeutslipp i Arktis bli en miljøkatastrofe.

Havisen på Nordpolen smelter i rekordfart

- [Sommerisen på Nordpolen](#) kan forsvinne om 20-30 år.¹⁹
- [Den stadig raskere](#) smeltingen i Arktis kan ifølge forskere utløse opptil 19 vippepunkter i regionen som kan få katastrofale konsekvenser globalt.²⁰
- [Mens en overflate](#) av snølagt is bare tar opp 10-20 prosent av energien i solstrålene, tar isfritt vann opp mer enn 90 prosent av energien.¹⁹
- [De globale klimaendringene](#) utgjør en enorm trussel mot livet i Arktis. Isen smelter i rekordfart og is-avhengige arter lever under et stadig større press.²¹

Endringer i utbredelsen av havisen i Arktis i månedene med minimum og maksimum isdekning.

Kilde: Arctic Report Card 2017

Norge behandler en varslet miljø-og klimakatastrofe som en forretningsmulighet og investerer i klimaødeleggelser.

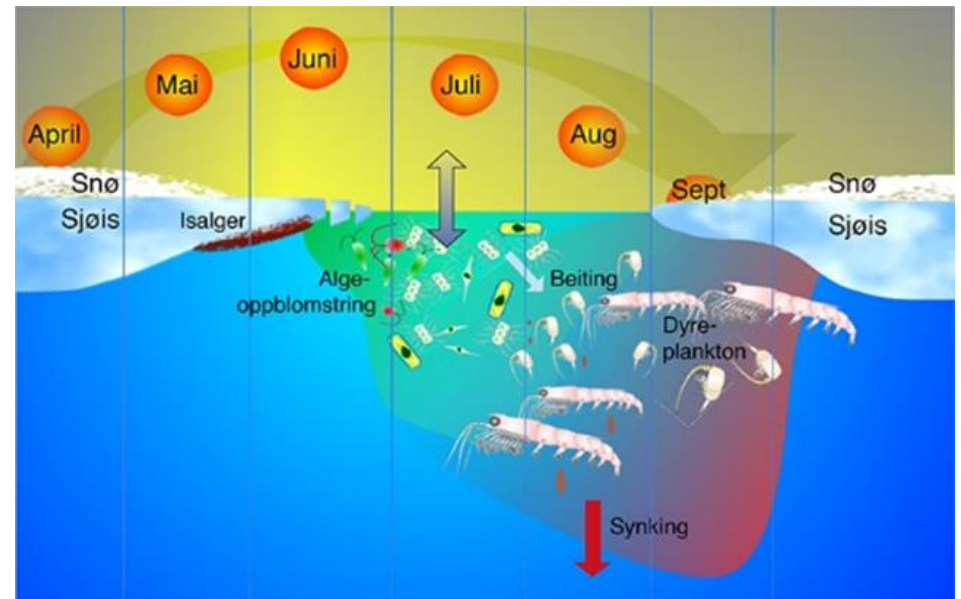
Det er umoralsk og kynisk å bruke store ressurser på en destruktiv og ulønnsom oljeleting istedenfor grønn omstilling.

Iskantsonen er livsviktig for livet i Arktis.

- Iskantsonen vil forsvinne viss havet blir isfritt.
- [Iskantsonen](#) er oppvekst og yngleområde for svært mange arter.²²
- «[I det høye Arktis](#) er iskantsonen det viktigste havområdet for liv. Dette er den biologiske motoren i Arktis og det stedet i Arktis hvor klimaendringene kommer til å ha størst negativ innvirkning på miljøet.»
(side 6)²³
- «[Regjeringen](#) tegner en politisk iskant i Arktis som vil tillate oljeindustrien å trenge inn i noe av den mest sårbare naturen verden har.»²¹

Illustrasjon: Paul Wassmann,
Universitetet i Tromsø

Livet i Barentshavet er avgjørende for norsk fiskerinæring. Vi krever at myndighetene beskytter de ressursene som våre etterkommere skal leve av.

Varmere Arktis og raskt minkende havis kan medføre dramatiske globale klimaendringer

- [Grønlandsisen](#) smelter mange ganger så fort som normalt og utviklinga er nesten umulig å stoppe.²⁴
- [Grønlandsisen](#) siger ut i havet pga. smeltevannet under isen, og isbremmen smelter raskt når den møter varmere vannlag nede i havet.²⁶
- [Viss hele Grønlandsisen smelter](#), vil havet stige 7 m. globalt.²⁶
- [2 grader global oppvarming](#) gir 4 grader varmere Arktis. Vi kan få en akselererende nedsmelting av innlandsisen både på Grønland og i Antarktis.⁶

Norge, med regjeringa i spissen, lukker øynene for den alarmerende utviklinga på Grønland.

Vi krever at norsk klimapolitikk også tar hensyn til farene ved evt. nedsmelting av Grønlandsisen.

Havet kan stige flere meter i vårt århundre

- «I verste fall kan vi snakke om et par meter innen utgangen av århundret». ²⁷
- Trolig vil selv et to grader varmere globalt klima føre til delvis nedsmelting av isdekket på Grønland og en betydelig reduksjon av det vest-antarktiske isdekket. ²⁸
- Ismengden under havoverflaten minker sterk i Antarktis på samme måte som i Arktis. ²⁹
- Issmelting i Antarktis kan føre til havstigning i framtida på flere titalls meter viss utviklinga fortsetter som nå. ³⁰
- Havstigning kan true verdensøkonomien og det meste av oljefondet kan gå tapt. ³¹

Vi krever at regjeringa tar med mulig havstigning på flere meter i sine scenarier og risikovurderinger for norske klimagassutslipp.

Lofotfisket og livet i Barentshavet kan bli truet av varmere hav

- [Lofottorsken](#) er avhengig av oppvekstområder i Arktis.³¹
- [Torsken flytter](#) nordover 4 ganger så fort som ventet og dette vil kunne redusere kystfisket i Norge.³²
- [Økosystemene i Arktis](#) kan bli skadet når fisk trekker nordover.³³

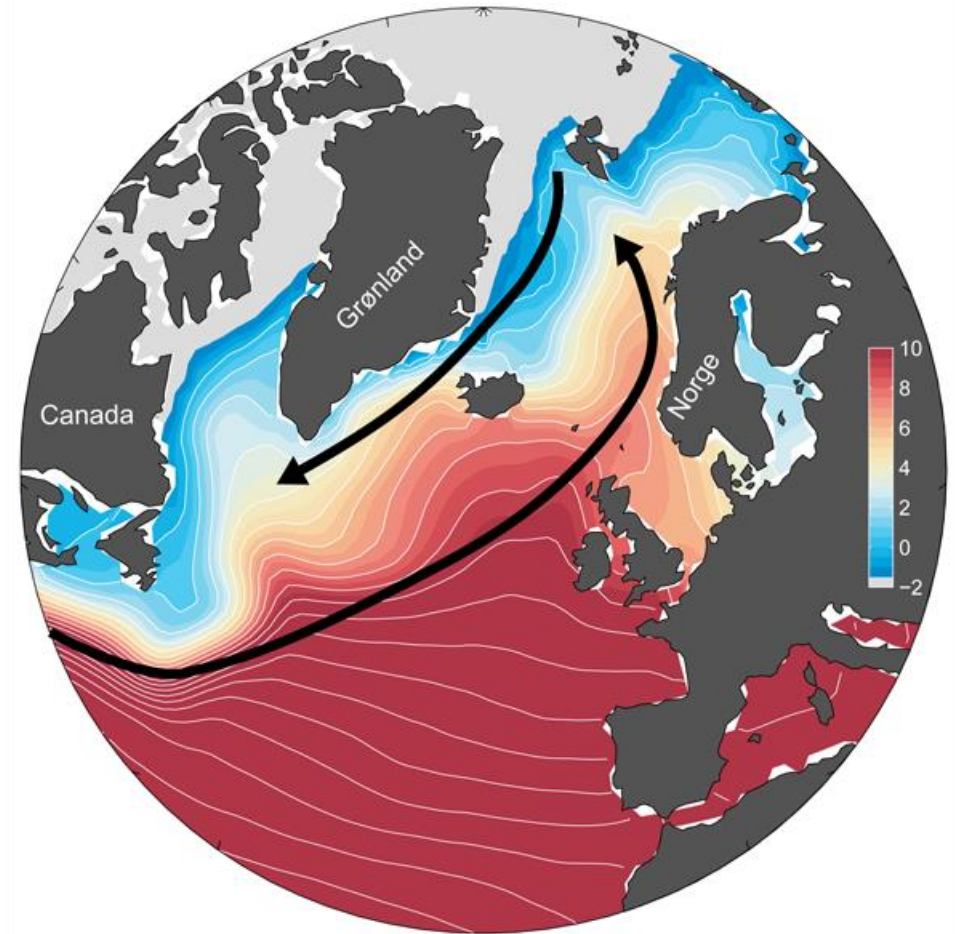
Fiske og fiskeforedling gir arbeidsplasser bygget på fornybare ressurser. Oljeleting i nord med seismikk og forurensing, truer fiskeressursene våre.

Golfstrømmen kan bli svekket

- Når isen smelter i Arktis reduseres kraften i Golfstrømmen.¹⁰
- Det er umulig å si hvor mye is som må smelte før Golfstrømmen kan bli alvorlig svekket.¹⁰
- Forandringer i vannsirkulasjonen i Arktis som først var ventet om mange tiår, er allerede i ferd med å skje.³⁴
- Det østlige USA kan risikere å få kaldere klima pga. forandringer i havstrømmene.³⁵

Oslo ligger på samme breddegrad som sørspissen av Grønland. Selv små endringer kan få store konsekvenser for Norge.

Kilde: <https://bjerknes.uib.no/artikler/fns-klimapanel/golfstrommen>

Kilder

- [¹«Grunnkurs i global oppvarming». Hans Martin Seip, Besteforeldrenes Klimaaksjon.](#)
- [²«Verden har tre år på seg for å unngå klimakatastrofe.» Nicolai Eriksen, Dagbladet 1.07.2017](#)
- [³«Svært liten sjanse for at vi unngår farlig global oppvarming». Hanna Haug Røset, NRK 1.08.2017.](#)
- [⁴«Kan bli klimafiasko». Jo Røed Skårderud, Klassekampen 7.11.2016](#)
- [⁵«Usannheter må avsløres. Norske politikere fører velgerne bak lyset og bidrar til at klimamålene ikke nås.» Gunnar Kvåle, Aftenposten 6.04.2018.](#)
- [⁶«Klimameldingen 2017 vurdert.» Hans Martin Seip, Besteforeldreaksjonen, 18.04.2018.](#)
- [⁷«Målet om godt under 2 grader må opprettholdes!» Kvåle og Seip, Energi og Klima 23.01.2018.](#)
- [⁸»Disse scenarioene kan gjøre jorda ubeboelig». Oda Ording, NRK 23.07.2017.](#)
- [⁹»Det ingen snakker om». BKA intervju med Thomas Cottis, 22.03.2018.](#)
- [¹⁰«Utredning om konsekvenser for Norge av klimaendringer i andre land.» EY, Oslo februar 2018.](#)
- [¹¹«Klima i Arktis». Norsk Polarinstitut 5.05.2017.](#)
- [¹²«Alarmerende nivåer av metan i atmosfæren». NTB/Forskning.no 29.02.2016.](#)
- [¹³«Føre-var-prinsippet». Wikipedia.](#)
- [¹⁴«Klimasøksmålet: Grunnlovens grenser». Pål W. Lorentzen, Energi og Klima 3.11.2016](#)

Kilder forts.

- ¹⁵[«Advarer mot enorm utlysning i Barentshavet».](#) Haugan og Sandvær, E24 16.05.2017
- ¹⁶[«Studie viser at regjeringen har overhørt samtlige oljeråd.»](#) Teknisk Ukeblad/NTB 10.05.2017
- ¹⁷[«Oljevern-fadesen viser at vi ikke kan bore i Barentshavet.»](#) Knut Sverre Horn, NRK Finnmark 16.07.2015
- ¹⁸[«Høringsuttalelse 24. konsesjonsrunde.»](#) WWF, Bellona, Naturvernforbundet m.fl. 2.05.2017
- ¹⁹[«Klima i Arktis.»](#) Norsk polarinstitutt 5.05.2017.
- ²⁰[«Forskere frykter at sommerisen i Arktis kan forsvinne.»](#) Kirsti Haga Honningsøy, NRK 25.11.2016
- ²¹[«En politisk iskant truer livet i Arktis».](#) Jensen, Gullowsen, Lundberg, Nordnorsk debatt 31.05.2017.
- ²²[«Iskantsonen».](#) Norsk Polarinstitutt 2.05.2017
- ²³[«Høringsuttalelse 24. konsesjonsrunde.»](#) WWF, Bellona, Naturvernforbundet m.fl. 2.05.2017
- ²⁴[«Nasas smeltesjokk på Grønland er elendig nytt».](#) Nicolai Ericson, Dagbladet 3.11.2017.
- ²⁵[«Forskere tror isen på Grønland vil tine raskere.»](#) NTB/Dagbladet 17.08.2017.

Kilder forts.

- ²⁶[«Havet kan stige dobbelt så mye som tidligere anslått.» Are Erik Brandvik, Energi og Klima 3.07.2017.](#)
- ²⁷[«Truende varslar om stigende hav». Norsk klimastiftelse – rapport 02/2017.](#)
- ²⁸[«Langtidsrisiko og havstigning». Eystein Jansen, Energi og Klima 15.08.2016.](#)
- ²⁹[«Underwater meltinc of Antarctic ice far greater than thought, study finds.» Jonathan Watts, The Guardian 2.04.2018.](#)
- ³⁰[« Nå smelter Antarktis på overflaten – havet kan stige «titals meter». Anne Jortveit, Energi og Klima 21.04.2017](#)
- ³¹[«Utredning om konsekvenser for Norge av klimaendringer i andre land.» EY, Oslo februar 2018.](#)
- ³¹[«En ekte lofottorsk er en skrei.» Harvest 22.01.2018.](#)
- ³²[«Hele fiskesamfunn forflytter seg.» Johnsen, Lorentsen, NRK 2.03.2018](#)
- ³³[«Glupske fisk endrer økosystemet i Arktis». Susanne Kortsch, Forskning.no 19.09.2015](#)
- ³⁴[«The fast-melting Arctic is already messing with the ocean's circulation, scientists say». Chris Mooney, The Washington post 14.03.2018](#)
- ³⁵[«Warm Arctic episodes linked with increased frequency of extreme winter weather in the United States”. Judah Cohen m.fl., Nature commuications 13.03.2018.](#)